

Bəşəriyyəti rahatsız edən qlobal problemlərdən biri də iqlim dəyişiklikləridir. İqlim dəyişiklikləri nəticəsində canlı aləmə dəyən mənfi təsirlər insanı düşündürməyə bilmir. Tez-tez dəyişən qeyri-sabit hava şəraiti təkcə Azərbaycanda deyil, dünyanın başqa ölkələrində də bəzən həll oluna bilməyən problemlər yaradır.

Mütəxəssislərin dediyinə görə, son 100 ildə Yer kürəsində orta temperatur 0,8 dərəcə yüksəlib. Okeanın səthi əvvəllər 1000 metr dərinliyə qədər qızırdısa, indi bu göstərici 2000 metrə çatır. Temperaturun artması isə əsasən antropogen amillərlə bağlıdır. Belə amilləri əsasən istilik effekti verən qazlar - karbon, metan, azot oksidi, azot bir oksid və xlor-fülör birləşmələr yaradır. Nəticədə tufan, çovğun və fırtınaların intensivliyi artıb, isti küləklər, qasırğa və yağıntılar güclənib, sel, daşqın kimi fəlakətlərin sayı çoxalıb. Su ehtiyatları öz normal ekoloji durumunu itirdiyi üçün bioloji müxtəliflik də zəifləyib.

Təbii fəlakətlərlə yanaşı, sənaye, kənd təsərrüfatı müəssisələri, müharibələr, nüvə-raket sınaqları, kosmosda aparılan elmi tədqiqatlar, nəqliyyat vasitələri, terror aktları da iqlim dəyişmələrini sürətləndirib. Atmosferə səpələnmiş zəhərli və zərərli qazlar ətraf mühiti çirkləndirir, güclü ekoloji fəsadlar törədir. Ən qorxulu təhlükə mənbə-

lərindən olan klassik yanacaq növləri - neft və neft məhsullarından, qazdan, daş kömürdən istifadə də iqlim dəyişmələrinə təsir etməkdə davam edir. Ozon təbəqəsinin dəşilməsi, turşulu yağışların meydana olması qlobal problem kimi dünya gündəmindən düşür. Bu ekoloji problemlərin yaratdığı fəsadlar bəşəriyyət üçün olduqca təhlükədir.

Qlobal iqlim dəyişmələri Azərbaycandan da yan keçməyib. Son 100 ildə ölkə ərazisində orta illik temperatur 0,4-1,3 dərəcə selsiyə qədər yüksəlib. Sadalanan fəlakətlər Azərbaycanda da tez-tez baş verir. Odur ki, iqlim dəyişkənliyinə "qapı açan" ekoloji problemlərin aradan qaldırılması üçün dövlət davamlı tədbirlər həyata keçirir. Məsələn, ekoloji cəhətdən çirklənmiş ərazilər təmizlənir və həmin yerlərdə yaşıllaşdırma zolaqları salınır. Bu iş həm Bakıda, həm də bölgələrdə aparılır və hər il həmin hesaba minlərlə hektar ərazidə yaşıllıq kolu, ağaclar əkilir. Ümumiyyətlə, Azərbaycan regionda yaşıllaşdırma tədbirlərinə görə öndə

Bakıya il ərzində ən azı 150 milyon ton... oksigen lazımdır

Paytaxtın yaşıllıq zolaqları bunu "istehsal" edə bilirmi

gedir. Təkcə ötən il ölkəmizdə 2 milyona yaxın ağac əkilib. Sevindirici haldır ki, bu işdə bütün ölkə vətəndaşları iştirak edirlər.

Yaşıllıq sağlam həyatın mənbəyidir. İnsanın əhvalını yüksəldən, səhhətə müsbət təsir edən, pozitiv ruh yaradan yaşıllıq massivləri nə

qədər çox olarsa, ekoloji tarazlıq da bir o qədər az pozular. Ona görə də bütün ölkə boyu gözoşayan yaşıllıq zolaqlarının salınması, ağacların əkilməsi vacib aksiyalardır. Təsədüfi deyil ki, Prezident İlham Əliyevin imzaladığı bir çox sənəddə yaşıllaşdırma işi də mühüm bir və-

zifə kimi ön çəkilir. Çünki ölkəmizin iqtisadi inkişaf konsepsiyasında əsas hədəflərindən biri də ekologiyanın qorunmasıdır. Ona görə də həyata keçirilən yaşıllaşdırma və təmiz istehsal aksiyaları və digər tədbirlər ictimaiyyət tərəfindən razılıqla qarşılanır.

Ulu Öndər Heydər Əliyev də yaşıllıq zolaqlarının salınmasına xüsusi fikir verirdi. Ulu Öndərin təşəbbüsü ilə həm Bakıda, həm də respublikanın digər ərazilərində xeyli yaşıllıq zolaqları salınıb. Amma nə yazıq ki, bu gün bəzən yaşıllıqlara qənim kəsilənlər də tapılır. İşbazlar on illərlə yaşı olan ağacları kəsib yerində çoxmərtəbəli binalar, yaxud hansısa obyekt tikirlər. Ulu Öndər deyirdi ki, bir ağac kəsən sanki mənim bir qolumu kəsir. Ən pisi də odur ki, bu deyimə nə demək olduğunu anlamayan şəxslər bəzən yüngül cərimə ödəməklə canlarını qurtarırlar.

Kütləvi şəkildə ağacların qırılmasına qarşı Prezident İlham Əliyev 2009-cu ildə Bakı və onun ətrafında 3 milyon ağac əkmək təşəbbüsünü irəli sürdü. 2010-cu il isə dövlət başçısının sərəncamı ilə "Ekologiya ili" elan olundu. Ekologiya sahəsində ən çox iş məhz həmin il görüldü. Təkcə Abşeron yarımadasında 5 milyon ağac əkildi. Bakı demək olar ki, ağaclarla qol-boyun olmağa başladı. Bu yerdə

Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevanın irəli sürdüyü "Hərəyə bir ağac əkək!" təşəbbüsünü də qeyd etmək vacibdir. Təkcə bu deyimlə keçirilən aksiyalarda milyonlarla ağac və kol əkilib.

Mütəxəssislərin fikrincə, ağaclar çox olan yerlərdə xəstəlik törədən zərərli mikroorqanizmlər 8, zərərli qazlar 5 dəfə azalır. Bir çinar ağacının "istehsal etdiyi" oksigen 58 adama bəhs edir. Bir hektar meşə, yaşıllıq zolağı isə il ərzində 50-70 ton tozu, zəhəri öz "süzgəc"indən keçirir. Məhz bu səbəbdən bütün dünyada, o cümlədən Azərbaycanda meşələrin, yaşıllıq zolaqlarının qorunması, artırılması, onlara vaxtlı-vaxtında qulluq edilməsi diqqət mərkəzində saxlanılır. Nəzərə alsaq ki, 3 milyondan artıq əhalisi olan Bakıda ildə ən azı 150 milyon ton oksigen tələb olunur, o zaman paytaxtımız üçün ağacların, yaşıllıq zolaqlarının nə dərəcədə əhəmiyyətli olduğu hər kəsə aydın olar. Ona görə də ekoloji tarazlığı pozmaq üçün hər birimiz yeni ağac əkməklə bərabər, həm də onu qorumalıyıq. Bu, bir vətən sevgisidir, vətənpərvərlik borcudur.

Akademik Həsən Əliyev səyahətlərinin birində söhbət etdiyi almandan soruşub: "Nə üçün meyvə bağları deyil, meşə üçün tinglik salırsınız?" Cavabında alman deyib: "Meyvəni başqa ölkələrdən də almaq olar, lakin meşəni heç yerdən götürmək mümkün deyil".

Züleyxa ƏLİYEVA,
"Azərbaycan"

azerbaijan-news.az